

ZARZĄDZENIE

Dnia 1 lipca 2024 r.

zarządził:

- 1. zawiadomić – przez doręczenie niniejszego zarządzenia – adwokat O. Ż. , obrońcę skazanego M. G. , iż nie uznano za dopuszczalne wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2021 r., sygn. akt IV KK 33/20;**
- 2. sprawę zakreślić w repertorium KO.**

SSN Zbigniew Puskarski

UZASADNIENIE

M. G. wyrokiem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 września 2018 r., sygn. akt XVI K 121/16, został skazany m.in. za przestępstwo z art. 148 § 1 k.k., za które wymierzono mu karę 15 lat pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora, pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych i obrońców oskarżonego Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2019 r., sygn. II AKa 141/19, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył orzeczoną wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności do 25 lat i w takim samym wymiarze orzekł karę łączną.

Obrońcy skazanego wnieśli kasację (w świetle prawa procesowego kasację) od wyroku Sądu odwoławczego, które Sąd Najwyższy rozpoznał na rozprawie i postanowieniem z dnia 13 maja 2021 r., sygn. akt IV KK 33/20, oddalił je jako oczywiście bezzasadne.

Pismem datowanym 1 grudnia 2023 r. adwokat O. Ż. , obrońca M. G. , zasygnalizowała zasadność wznowienia z urzędu, na zasadzie art. 542 § 3 k.p.k., postępowania kasacyjnego w sprawie tego

skazanego. Zaznaczyła, że „zgodnie z aktualną linią orzecniczą Sądu Najwyższego dopuszczalne jest wzruszenie w trybie wznowienia postępowania, postanowienia wydanego wskutek rozpoznania kasacji. Jak wskazał Sąd Najwyższy m.in. w postanowieniu z dnia 6 listopada 2023 r. (sygn. akt I KO 56/23) jeżeli na etapie postępowania kasacyjnego zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., konieczne jest wznowienie postępowania, uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego i przekazanie sprawy temuż Sądowi do ponownego rozpoznania”. Autorka pisma stwierdziła, że w sprawie M. G. zaistniała wspomniana bezwzględna przyczyna odwoławcza, tj. nienależyta obsada sądu, z powodu orzekania przez Sąd Najwyższy w składzie utworzonym przez sędziów: Marka Siwka (przewodniczący), Antoniego Bojańczyka (sprawozdawca) i Igora Zgolińskiego, bowiem wymienieni sędziowie zostali powołani do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W tym względzie przytoczyła uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, w której stwierdzono m.in., że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”. Obrońca zaznaczyła, że z chwilą podjęcia uchwały ta uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego, nadto, że uchwała zachowuje aktualność pomimo orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, stwierdzającego jej niezgodność z określonymi przepisami Konstytucji RP. W tym względzie przytoczyła postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21, w którym wskazano, że Sąd Najwyższy nie jest związany wyrokiem w sprawie U 2/20, albowiem nie ma on mocy nadanej przez art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, wobec czego uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. dalej obowiązuje i wiąże Sąd Najwyższy.

Odnosząc się do tego wystąpienia, w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że nie wymaga ono wydania orzeczenia przez Sąd Najwyższy. Organ ten niejednokrotnie wskazywał, że gdy strona (jej pełnomocnik) wystąpi o wznowienie postępowania z urzędu, utrzymując, iż w sprawie zachodzi któraś z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, w razie niepodzielenia tego poglądu jest dopuszczalne wydanie przez sędziego zarządzenia o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia

postępowania z urzędu (zob. np. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48; postanowienie z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21). Wobec tego wypada przyjąć, że w taki sam sposób można wyrazić stanowisko odnośnie do samej dopuszczalności (możliwości) wznowienia postępowania w danej sprawie.

Zagadnienie dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego z tego powodu, że w składzie orzekającym Sądu Najwyższego zasiadał sędzia (sędziowie) powołany do tego Sądu przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. organu, który sposobem powołania jego części sędziowskiej i składem tej części odbiega od modelu przewidzianego dla niego przez Konstytucję RP, pojawia się w związku z wystąpieniami strony (osobiście skazanego, względnie jego obrońcy) o wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego orzeczeniem oddalającym kasację. Podobnie jak uczyniła to obrońca M. G., wskazuje się w tych wystąpieniach, że jest to konieczne z powodu zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu). Zagadnienie to, wielkiej wagi dla praktyki orzeczniczej Sądu Najwyższego, Sąd ten, orzekający w składzie trzech sędziów, przedstawił do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, formułując pytanie:

„Czy oddalenie kasacji przez skład Sądu Najwyższego, w którym bierze udział sędzia powołany do Sądu Najwyższego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 542 § 3 k.p.k.?”.

Sąd Najwyższy, procedując w powiększonym składzie, co ważne, utworzonym z sędziów powołanych do pełnienia urzędu w tym Sądzie przed 2018 r., tj. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której wyłonienie nie budzi zastrzeżeń, postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22, (publ. OSNK 2023, nr 4, poz. 20) odmówił podjęcia uchwały, uznając, że nie zachodzą poważne wątpliwości co

do wykładni przepisu art. 542 § 3 k.p.k., interpretowanego w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu przeprowadził jednak obszerne rozważania, które doprowadziły do tezowanej konkluzji, że „orzeczenie o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k.”. Wskazał również na implikację tego poglądu, zaznaczając, że „nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia” (postanowienia o oddaleniu kasacji), co odnosi się również do sytuacji, gdy takie orzeczenie zostało wydane z udziałem sędziego powołanego do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie wspomnianej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Należy podkreślić, że cytowany judykat został wydany po szczegółowym rozważeniu również argumentacji przemawiającej za odmiennym stanowiskiem, w tym nawiązującej do kryzysu konstytucyjnego związanego z działalnością Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r.

Jest faktem, że pogląd wyrażony we wspomnianym postanowieniu spotyka się niekiedy z dezaprobatą, o czym świadczy treść orzeczeń Sądu Najwyższego wznawiających postępowanie kasacyjne przy stwierdzeniu uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. np. powołane przez obrońcę M. G. postanowienie z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23, także postanowienia: z dnia 18 października 2023 r., I KO 33/23; z dnia 28 maja 2024 r., III KO 38/24). Nie jest to wykluczone w sytuacji, gdy judykat I KZP 17/22 nie ma postaci uchwały, której nadano moc zasady prawnej. Sędzia wydający niniejsze zarządzenie uznaje jednak, że orzeczenia wznawiające postępowanie kasacyjne wyrażają określony pogląd prawny, jednak nie nakazują odstąpienia od odmiennego poglądu wyrażonego we wspomnianym judykacie. Ma on większą siłę przekonywania, skoro został wyrażony **jednogłośnie** przez powiększony skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego i - jak zaznaczono - zawiera wszechstronne rozważania prawne, do których wypada odesłać Autorkę przedmiotowego pisma.

Mając powyższe na uwadze, zarządzono jak na wstępie.

SSN Zbigniew Puskarski

[J.J.]

[a.t.]